

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1928.

Första kammaren.

Nr 6.

Tisdagen den 31 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Herr statsrådet *Gärde* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 31, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker;

nr 32, med förslag till lag angående fylleri m. m.;

nr 33, med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 15 och 41 i förordningen den 15 juni 1923 om motorfordon;

nr 36, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, m. m.;

nr 37, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka; samt

nr 38, angående ändrade grunder för bistånd till återupprättande av viss industriell verksamhet i Nederkalix socken.

Herr statsrådet *Rosén* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 29, angående ersättning till generalmajoren A. F. Hultkrantz för av honom i egenskap av beställningshavare å reservstat erlagda pensionsavgifter; och

nr 30, angående försäljning av visst område av Visborgs kungsladugård.

Justerades protokollen för den 24, 25 och 27 innevarande månad.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 26, med anhållan om riksdagens yttrande över förslag till kungörelse angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 1 samt memorial nr 13 och 14.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner blevo propositionerna nr 29, 30 och 36 på begäran bordlagda, varemot de övriga nu hänvisades, nr 31 och 37 till bevillningsutskottet, nr 32 och 33 till behandling av lagutskott samt nr 38 till statsutskottet.

Avgåvos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

- nr 220, av herr *Bissmark*,
- nr 221, av herr *Johansson, Johan Bernhard*, och herr *Rooth*,
- nr 222, av herr *Nilsson, Petrus*, m. fl.,
- nr 223, av herr *Möller* m. fl., samt
- nr 224, av greve *Spens*,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om arv m. m.

Avgåvos och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott nedannämnda motioner:

nr 225, av herr *Lindhagen*, om samarbete mellan staten och huvudstaden för ordnande av trakten kring riksdagshuset och uppförandet där av ett nationellt mänsklighetsmonument;

nr 226, av herr *Lindhagen*, om fri samfärdsel utan passtväng såsom före världskriget och i varje fall upphävande av passtvänet mellan skandinaviska staterna m. m.;

nr 227, av herr *Lindhagen*, om främjandet av världsspråket och övervägande att såsom världsspråk antaga esperanto m. m.;

nr 228, av herr *Lindhagen*, om pluggskolans omvandling till en karaktärs-, kunskaps- och yrkesskola samt likvärdig fostran av landets ungdom till högre utbildning; samt

nr 229, av herr *Bärg* m. fl., angående statsrådsedens utbytande mot en högtidlig ämbetsförsäkran utan edsfästelse.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 230, av herr *Ekman, Karl Johan*, angående utredning av frågan om ordnande av förhållandet mellan stat och kommun beträffande folkskolorna och de kommunala mellanskolorna samt liknande undervisningsanstalter;

nr 231, av herr *Dahl, Adolf*, och herr *Pauli*, angående åtgärder till skydd för musikutövande företag m. fl. mot oskäligt uppdrivna ersättningsanspråk från rättighetsinnehavare enligt lagen om rätt till litterära och musikaliska verk;

nr 232, av herr *Asplund*, angående användningen av vissa på grund av det senaste malmavtalet till statsverket inflytande medel;

nr 233, av herr *Möller* m. fl., om åvägabringande av utredning och förslag i fråga om lantarbetarnas bostadsförhållanden;

nr 234, av herr *Nilsson, Alexander*, angående behovet av billiga och ändamålsenligt avvägda fraktsatser för jordbruksprodukter;

nr 235, av herr *Aström*, om skrivelse till Konungen angående frågan om förnyad oktroy för aktiebolaget Jordbrukarbanken; samt

nr 236, av herr *Sjöblom*, angående åtgärder för att åt egnahemsköpare trygga tillgång till husbehovsskog.

Herr *Sjöblom* avlämnade en av honom och herr *Bärg* undertecknad motion, nr 237, angående åtgärder för en effektivare personalbokföring i riket.

Denna motion hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8.16 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 1 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 29, angående ersättning till generalmajoren A. F. Hultkrantz för av honom i egenskap av beställningshavare å reservstat erlagda pensionsavgifter.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 30, angående försäljning av visst område av Visborgs kungsladugård.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 36, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m., hänvisades denna proposition, i vad den avsåg godkännande av förslag beträffande storleken av viss ersättning åt kontrolltjänsteman, till statsutskottet och i övrigt till bevilningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott nedannämnda motioner:

nr 230, av herr *Ekman, Karl Johan*, angående utredning av frågan om ordnande av förhållandet mellan stat och kommun beträffande folkskolorna och de kommunala mellanskolorna samt liknande undervisningsanstalter; samt

nr 231, av herr *Dahl, Adolf*, och herr *Pauli*, angående åtgärder till skydd för musikutövande företag m. fl. mot oskäligt uppdrivna ersättningsanspråk från rättighetsinnehavare enligt lagen om rätt till litterära och musikaliska verk.

Föredrogs herr *Asplunds* motion, nr 232, angående användningen av vissa på grund av det senaste malmavtalet till statsverket inflytande medel.

Herr Asplund: Herr förste vice talman! På förekommen anledning anhåller jag att få återtaga motionen.

Denna anhållan bifölls, varefter motionen återtog av motionären.

Föredrogos och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott nedannämnda motioner:

nr 233, av herr *Möller m. fl.*, om åvägabringande av utredning och förslag i fråga om lantarbetarnas bostadsförhållanden;

nr 234, av herr *Nilsson, Alexander*, angående behovet av billiga och ändamålsenligt avvägda fraktsatser för jordbruksprodukter;

nr 235, av herr *Aström*, om skrivelse till Konungen angående frågan om förnyad oktroy för aktiebolaget Jordbrukarbanken; samt

nr 236, av herr *Sjöblom*, angående åtgärder för att åt egna hemköpare trygga tillgång till husbehovsskog.

Ang. justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

I detta utlåtande hade utskottet anmält, att vid den granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehåft, någon anledning till anmärkning icke förekommit.

Herr Schlyter: Herr talman! När jag började studera justitieombudsmannens ämbetsberättelse till årets riksdag, fann jag ärendet »Rättegångsreformer på lagtillämpningens väg» upptaget under rubriken »Redogörelse för vissa ärenden, som ej föranlett åtal, m. m.» Jag blev då helt förskräckt, ty jag har haft ett rätt stort intresse för strävandena att, utan lagändringar, på frivillighetens väg, åstadkomma förbättringar i vårt rättegångsväsende. Emellertid visade det sig vid studiet av punkten, att den ej hör under rubrikens huvuddel, utan under det »m. m.» som därpå följer. Det visar sig nämligen, att justitieombudsmannen själv har intresse för den sak han här har tagit upp, och jag har begärt ordet för att uttala min glädje häröver.

När man i lagutskottet följer uppläsningen av justitieombudsmannens diarium, kan man icke undgå att finna, att det mesta, som justitieombudsmannen under sina ämbetsresor tager befattning med, är relativt obetydliga saker: han undersöker, om förordnande av kommissionär är anslaget på rättens dörr, om protokollen äro undertecknade, om vederbörliga anteckningar äro gjorda i rotlar och diaries, om fyllerister äro tillfrågade rörande körkort o. s. v. Allt detta måste ju förekomma, men justitieombudsmannens upptagande utav det av mig ommärkta ärendet ger anledning till en förhoppning, att han hädanefter kommer att i större utsträckning än tidigare varit fallet ha sin uppmärksamhet riktad på mera materiella frågor beträffande rättsskipningens anordnande. Denna tendens förtjänar all uppmuntran, då otvivelaktigt på rättstillämpningens väg ofantligt mycket kan göras för en förbättring av vårt rättegångsväsen.

När jag år 1923 efter många års frånvaro återvände till nedre justitierevisionen, var det första mål, jag där fick anledning att taga befattning med, ett sjörättsmål från vår främsta underdomstol. Det befanns ha handlagts under loppet av ett par år och ett tjugotal gånger men var icke mera invecklat än att det kunde hava avklarats på ett par månader med ett eller två uppskov. Det synes mig oemotsägligt, att parternas intressen bliva åsidosatta på ett sätt som förtjänar att påkalla J. O:s uppmärksamhet, när det från domstolens sida utövas en så ringa processledning, som i detta fall var förhållandet. Vår gamla 1734 års lag ger verkliga domstolarna i det avseendet alldeles bestämda direktiv. Vi behöva därför ej skrida till så många och stora lagändringar, för att domstolarna skola bliva skyldiga att utöva en bättre processledning än vad de för närvarande göra. Om det nu visar sig, att justitieombudsman-

nen har intresse för denna sak — och därpå tyder ju det av honom upptagna ärendet — så finnes det anledning att hoppas, att strävandena för process-reformer utan lagändring skola få en ny och stark vind i segeln.

*Ang. justitie-
ombuds-
mannens
ämbets-
förvaltning.
(Forts.)*

Herr Lindhagen: Jag skall be att få instämma med den siste talaren däri, att justitieombudsmannens berättelser röra sig mera om småsaker nu som i allmänhet tillförne, och att det är önskvärt, att såvitt möjligt icke blott på processrättsskipningens område, utan även på andra mera omfattande områden överblickar göras över lagskipningens och rättsskipningens tillstånd i riket, såsom justitieombudsmannens instruktion kräver.

Men jag har egentligen begärt ordet, herr talman, för att giva justitiombudsmannen en ursäkt. Överhuvud taget förekommer detta bemödande att undvika alla större materiella frågor eller vidare synpunkter på juridikens område över hela det juridiska fältet. Jag vill säga, att det också skulle vara önskligt, om professorerna vid de juridiska fakulteterna kunde uppmuntra ungdomen att i sina avhandlingar m. m. befatta sig därmed och själva föregå med gott exempel i det av mig antydda avseendet. Detta gäller likaledes juristmötena, och de nordiska i synnerhet. Ej heller de borde uteslutande befatta sig med sådana där små detaljfrågor på juridikens område, utan man skulle önska, att de även ville röra sig på större områden och anlägga vidare synpunkter, som verkligen kunna avkasta någonting i deras verksamhet för folket och för landet.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, lades det förevarande utlåtandet till handlingarna.

Föredrogs och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 1, angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets memorial nr 13, med anledning av remiss från första kammaren av en av herr E. Lundell m. fl. väckt motion.

*Ang. åter-
lämnande från
statsutskottet
av en dit
remitterad
motion.*

Detta memorial hade följande lydelse:

»Till statsutskottet har från första kammaren remitterats en av herr E. Lundell m. fl. väckt motion (nr 181), däri hemställts, att riksdagen ville bevilja ett anslag av 200,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas, tilldelas genom Vänerns översvämningar år 1927 svårast hemsökta personer.

Då frågor angående åtgärder för lindrande av allmänna nöd till följd av missväxt, översvämning o. d. handläggas inom jordbruksdepartementet, lärer förevarande motion få anses röra ett jordbruksärende och på grund härav icke böra behandlas av statsutskottet. Utskottet får därför med stöd av § 7 av de för riksdagen gällande reglementariska föreskrifterna hemställa, att herr Lundells m. fl. ovanberörda motion må till första kammaren återlämnas.»

Ang. återlämnande från statsutskottet av en dit remitterad motion.
(Forts.)

Herr andre vice talmannen: Jag får yrka, att kammaren måtte bifalla utskottets hemställan ävensom hänvisa ifrågavarande motion till jordbruksutskottet.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad herr andre vice talmannen därunder hemställt.

Ang. återlämnande från statsutskottet av en dit remitterad motion.

Föredrogs ånyo statsutskottets memorial nr 14, i anledning av remiss från andra kammaren av en av herr G. Olsson i Ramsta m. fl. väckt motion.

Förevarande memorial lydde sålunda:

»Till statsutskottet har från andra kammaren remitterats en av herr *G. Olsson* i Ramsta m. fl. väckt motion (nr 144), däri hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning om vad som från statens sida kan åtgöras för att giva de hårt skattetyngda landsbygdskommunerna en effektivare skatteutjämning än som nu äger rum samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen giver anledning.

Då den i förevarande motion upptagna frågan om skatteutjämning mellan landskommunerna icke synes vara av beskaffenhet att böra behandlas av statsutskottet, får utskottet med stöd av § 7 av de för riksdagen gällande reglementariska föreskrifterna hemställa, att herr Olssons i Ramsta m. fl. ovannämnda motion må till andra kammaren återlämnas.»

Herr andre vice talmannen: Jag anhåller, att kammaren måtte bifalla utskottets hemställan samt förklara, att ifrågavarande motion är av beskaffenhet att böra hänvisas till tillfälligt utskott.

Vad herr andre vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Interpellation ang. ny strafflag m. m.

Herr Lindhagen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig anhålla om kammarens tillstånd att få till justitieministern framställa följande spörsmål:

- 1) När kan förväntas förslag till en ny strafflag?
- 2) Kan det under väntetiden emotes förslag till omedelbar lindring i en del omänskliga straffbestämmelser?
- 3) Bör ej redan nu eftersträvas överensstämmelse i strafflagstiftningen mellan skandinaviska länderna samt Finland och de baltiska randstaterna eller vissa av dem, och vilka bemödanden ha av respektive regeringar eller åtminstone de svenska regeringarna gjorts i denna viktiga angelägenhet?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. nordiskt samarbete för en rättegångsreform m. m.

Ordet lämnades ånyo till herr **Lindhagen**, som nu anförde: Jag tillåter mig anhålla om kammarens tillstånd att få till justitieministern framställa följande spörsmål:

- 1) Bör i arbetet för en rättegångsreform ej redan nu eftersträvas överensstämmelse i denna lagstiftning mellan skandinaviska länderna samt Finland och de baltiska randstaterna eller vissa av dem?
- 2) Hava bemödanden i sådant syfte försports hos respektive regeringar eller åtminstone från de svenska regeringarnas sida?

Även denna anhållan bifölls.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 2, angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående dispositionsrätten till reservationer å äldre riksstatsanslag; och

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för kapitalökning å statens under kommunikationsdepartementet hörande utlåningsfonder;

bevillningsutskottets betänkande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med särskilda bestämmelser om avdrag vid 1928 års taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt samt till bevillning av inkomst m. m.; samt

bankoutskottets utlåtande nr 4, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om ändrad lydelse av 13 och 25 §§ i lagen för Sveriges riksbank.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.20 f. m.

In fidem

G. H. Berggren.

Fredagen den 3 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne januari.

Upplästes ett till kammaren inkommet dödsbevis av följande lydelse:

Härmed intygas, att Greve *Hugo Hamilton* avlidit samt att dödsorsaken, enligt min uppfattning, varit den nedan angivna.

Enligt vad jag själv känner eller genom trovärdiga personer erfarit, inträffade dödsfallet i Högfors den 27/1 1928 kl. 11 e. m., och var den avlidnes ålder 78 år; civilstånd: änkring; samhällsställning: f. d. landshövding, talman i riksdagen 1:a kammare; bostad: Stockholm.

Huvuddödsorsak: Vit. cordis (myocardit).

Norberg den 1 febr. 1928.

A. Karlow,
Lasarettsläkare.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöt kammaren att till Konungen avlåta en skrivelse med anmälan om greve Hamiltons frånfälle och den därigenom inom kammaren uppkomna ledigheten, varefter ett i sådant avseende uppsatt förslag upplästes och godkändes.

Herr förste vice talmannen yttrade, att han finge föreslå, det kammaren ville besluta att vid sammanträde lördagen den 4 innevarande månad företaga val av talman.

Detta förslag antogs.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 3, angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; samt

bankoutskottets utlåtande nr 5, angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 2, 15 och 16, bevillningsutskottets betänkande nr 1 samt bankoutskottets utlåtande nr 4.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3.36 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
